

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőséghez Jókai-utca 8. sz. küldendő.

Megjelen hetenként egyszer szombaton, másfél iven.

Előfizetési ár: egész évre 12 korona, félévre 6 korona.

Hirdetések jutányos áron közöltetnek.

Egyes szám ára 30 fillér.

Az előfizetési és hirdetési pénzek

s a lap megrendelésére és szétküldésére vonatkozó összes megkeresések **Karai Sándor** tanárhoz (Rákóczy-utca 46. sz.) intézendők.

Incompatibilitás és érdekeltség.

II.

Arra ugyan nem mutat példát a gyakorlat, hogy mindezek az egyházi tisztségek egy ember vállain halmozódtak volna össze, de a törvény a lehetőség esetét nem zárja ki s a törvény hibája azzal nem menthető, hogy a gyakorlat józansága a törvény által mind a két szárnyára kicsapott kapun be nem rohan a képtelenség területére. S ha a gyakorlat „ad absurdum“ nem megy is el, számos az egyházi ügyvitelre kártékonyan ható halmozódást teremtett. A halmozódás olyan tisztségeket ad egy ember kezébe, a melyek követelményeinek pontos teljesítése a physicali erőt és időt meghaladja; annival is inkább, mert a gyakorlat azt mutatja, hogy a halmozódás éppen a nagy egyházak lelkészeire nézve áll elő; a mi különben természetes is, mert az egyházi igazgatás a magasabb fokozatokon kiválóbb erőket keresvén, ezeket leginkább a nagy egyházak lelkészeiben találja meg. Nem vitatható el, hogy az egyetemes egyházi élet a gyülekezeti életre van alapítva; amannak jó vagy rossz állapota emebben bírja kulcsát, kiindulási pontját. A törvénynek első sorban a gyülekezeti élet védelmét, fejlesztését kell szem előtt tartani s ha a gyakorlat az intensiv gyülekezeti életet megteremti, az egyetemes egyházi élet üdvös folyásának és fejlődésének sorsa is el van döntve. Éppen azért a lelkész gyülekezeti munkásságának a törvényben kellő védelmet kell teremteni; meg kell szabadítani a szétforgácsolódástól s lehetőleg érvényesítési területére szorítani. Egyházunk anyagi helyzete nem engedi meg, hogy az egyházi administratio nagyobb munkakörrel bíró állásaiba egész embert alkalmazzunk, a ki minden erejét és idejét annak az egy állásnak szentelje s abban merítse ki; különben sem volna ennek merev kereszt-

tülvitele egyházunkra nézve előbb vivő. Minden egyes lelkésznek, mint képzőszervecnek benne kell lenni abban a szorosán vett lelki életben, a melyben az egyház eszményi lényege határozódik s kizárólag az administratio gépezetének egy mechanikus alkatrészévé visszafejlődnie nem szabad; mert ez az állapot a lelkészi jellem folytonos fogyását és a felsőbb közigazgatás elvilágiasodását vonná maga után; a mint ez a jelenség a római katolikus egyház szervezetében még annak dacára is tapasztalható, hogy a szoros értelemben vett világi elemnek a közigazgatásban részesedés nem engedtetett.

Sem ez a tág felfogás, mely egyházi törvényünkben a belső hatályu összeférhetlenség tekintetében fenn forog, sem az elkülönzés merev keresztülvitele nem helyes, nem kívánatos. A helyes mérték megválasztásában van a két szélsőség között a hasznos kibontakozás útja. Minden egyes lelkészre nézve első az a munkakör, mely egyházának belső életében, mint lelkiismerettel betöltendő hivatás vár reá. Nagy gyülekezetek lelkészei érezhetik a nyomasztó hatást, mit reájuk a tömérdek águ hivatás és az ennek betöltésére rendelkezésre álló erő s idő egybevetése gyakorol. A harc melyre az önvédelem érdeke, s az egyház elhívott harcosát kötelező apostoli munka, a hamisítatlan evangéliom terjesztése, lélekmentés, léleképítés ösztönöz, nagy méreteivel szinte megrendíti a lelkiismeretes elhatározást. Az újabb idők által fölvetett s feltétlenül megvalósítandó belmissziói munka még fokozza az összeférhetlenség szigorú szabályozásának indokát. A mi a munkamegosztás elvét, olyan sarkigazsággá teszi, ugyanaz a belső hatályu összeférhetlenség egyik leghatalmasabb erőssége. Legyen bárminő tetterős is valaki s álljon benne a lelkiismeretesség a legfelsőbb fokon, a tul nagy munkamennyiség meddővé fogja tenni működését, úgy hogy a ki mérték-

kel vállalt kötelességekkel szemben restantiáktól tisztán mutathatja fel működése naplóját, a mértéket tévesztve egyes kötelességeket vagy teljesen elhanyagolni vagy csak félig betölteni kénytelen; a miből pedig a közre mérhetlen nagy hátrány származik.

Az intern összeférhetlenség szabályozását, szigorítását a hatósági fokozatok helyes működésének elve is követeli. A hatósági fokozatok lételének indoka az, hogy az alábbi fok hibáját a felsőbb megkorrigálja, vagy legalább a correctio lehetőségét a hibás közigazgatási intézkedéssel és bírósági végzéssel szemben nem zárja ki. Részint az elfogultság kizárása, részint a különböző judiciumok közreműködésének szüksége, végül a jogkeresők megnyugtatójának érdeke követeli, hogy a felelőseknél az intézkedés vagy ítékezés szervéből ki legyen zárva az alsóbb fokozat minden eleme. A testületi szervek közigazgatási vagy bírósági működésében még az összeférhetlenség mellőzésével is könnyű a hatósági fokozatok helyes működésének elvét megvédeni az érdekeltségnek olyatén mérvű kiterjesztése által, hogy nem csupán a családi viszony, kárnak vagy haszonnak reménye, a jogkeresők vagy terheltekkel való baráti és ellenséges viszony, hanem a kérdéses ügy intézésében az alábbi fokon valaminő részvétel is a fellebbezési intézkedés vagy ítélezkésközöl leendő kizárást vonja maga után. Más a helyzet az egyéni hatóságokra nézve amaz említett elvnek megóvása tekintetében. Már itt az összeférhetlenségnek elejtése az ügymenet nagy fennakadását vonja maga után, s a fokozatos hatósági elv tisztaságát csakis a delegatioval lehet megvédeni. Minden helyes közigazgatási vagy bírósági szervezetnek azonban úgy kell összealkotva lennie, hogy a delegatio eseteit minimumra szállítsa le; mert a delegatioval a felek egyik legnagyobb érdeke az ügyintézés gyors lebonyolítása szenved. Természetes, hogy a delegatio szüksége a testületi szerveknél is fordulhat elő; de az eshetőség az alkotó elemek nagyobb számánál fogva itt kevesebb, mert a törvényes számon az érdekmentesek igen ritkán maradnak alul.

A mi a szoros értelemben vett érdekeltséget illeti, ez az összeférhetlenséggel vérokon; mindkettő exclusiv intézmény. Az összeférhetlenség állások között, az érdekeltség személyek és ügyintézésben való részesedés, közreműködés közti tilalom. Mindkettő az emberi gyengeségnek képezi törvényi correctivumát. Egyházi törvénykönyvünk az érdekeltség jogintézményét ismeri ugyan, de minden azt megillető helyre nem juttatta be; körülbelül úgy bántik ezzel is el, mint az összeférhetlenséggel; öntudatával

bir, de mint szerves intézményt nem állítja be a törvényanyag kiképzett leltárába. A 32. §. a presbyterek érdekeltségéről rendelkezik tágan, odavetőleg; az érdekeltségi eseteket egy általános, szorosabb és tágabb alkalmazást egyaránt megtűrő meghatározásba vonja össze: „Oly presbyter, a ki valamely ügyben személyesen érdekelve van, ezen ügynek tárgyalásakor az ülésen jelen nem lehet.“ Ennek a rendelkezésnek hiánya, elsőben is az, hogy a személyes érdekeltség határai nincsenek megvonva s ezt a hiányt még érezhetőbbé teszi az, hogy az esetek szerinti érdekeltség elbírálásának illetékességét nem utalja bizonyos szervhez. Nyitva hagyja a kérdést, hogy az elnökség-e, vagy maga a plenum-e az elbírálásra illetékes? Másik hiány az, hogy az érdekeltet csak a tárgyalásban való részvételtől tiltja el. Minden gyűlési hivatalos eljárás három fő részből áll: 1. előterjesztés vagy indítvány, 2. tárgyalás, 3. határozathozatal (szavazás). Az érdekeltség kérdése az eljárás első részére nem tartozik; előtérbe a második momentumnál, a tárgyalásnál lép; de itt is csupán csak abból az indokból támogatható, hogy az érdekeltnek jelenléte a gyengébb lelkek tárgyilagos bírálatát veszélyezteti; míg másfelől kiküszöbölését sürgeti az az indok, hogy az érdekeltet saját védelme indokainak személyes előadásától eltiltani a méltányosság követelményébe ütközik. A presbyterium ügyintézésében az érdekeltség érvényesítése leghelyesebben csak a harmadik momentumnál, a szavazásnál, határozathozatalnál válik feltétlenül szükségessé és a törvény éppen ezt a szükségét hagyja kielégítetlenül. Szinte csodálkozik rajta az ember, hogy egy és ugyanazon törvényhozás egy és ugyanazon jogintézményre nézve egyik esetben szabatos, másik esetben tökéletlen rendelkezést csinál. A 443. §. így szól: „Az iskolaszék tagjai személyeket érdeklő ügyekben sem tanácskozási sem szavazási jogaikat nem gyakorolhatják.“ Itt már a szavazásra is ki van terjesztve az érdekeltség exclusiv hatálya. A törvényi analogia segíthetne ugyan a dolgon, a szabatosságot átvívén a hiányos helyre is, de a jogászai magyarázat azt is joggal felvetheti, hogy ha a törvénynek a 32. §. esetében is az lett volna a célja, a mi a 443. §. esetében, bizonyára úgy rendelkezett volna amott is, mint emitt. Véleményem szerint az új egyházi törvénykönyvbe ezt a jogintézményt is mint teljesen kiképzett egészet kell beilleszteni, szabatosan is kiterjesztve minden egyes egyéni és testületi szerve. Egyházi törvénykönyvünk csak a presbyteriumnál, iskolaszéknél és bírósági szerveknél érvényesíti ezt a jogintézményt; leghelyesebben ez utób-

binál. A 310. §. a birói érdekelttséget teljes szabadsággal rendezi; szószerint átvévén a polgári törvénykezési rendtartásról szóló 1868. évi LIV. t.-c. 56. §-ának rendelkezését. Ezért a plagiumért azonban a törvényalkotót gáncs nem érheti. A polgári törvénykönyvben készen talált egy szabatosan kiképzett jogintézményt, a mi minden változtatás nélkül helyesen alkalmazható az egyházi birói ügyvitelre is; hozzáadnivaló vagy belőle elvenni való egy jotta sincs, hazai eredetű jogintézmény és az érdekelttség határait sem szűkké sem tágga nem teszi. Az érdekelttségnek ezt a mérvét kell minden egyes egyéni és testületi szervre nézve alkalmazni; a rendelkezés rövidebb is, szabatosabb is lesz és könnyen áttekinthető.

Az incompatibilitás és érdekelttség ilyen módu törvényi keresztülvitele azt fogja eszközölni, hogy az egyházi ügyvitel méltósága tisztán megőriztetik, a munkaerő a munkamenyniseggel egyensúlyba jön, a lelkiismeretes és ambitiosus munkaerő a tulcsigázás ellen törvényszerű védelmet talál, a szétforgácsolt felületes munka kiküszöböltetik, a hivatali gépezet a közvetlen célra dolgozik, a különböző judiciumok jótékony versenye hatályosul és az ügyintézés terméből tárgyilagos s a felekre nézve megnyugtató határozatok s ítéletek fognak kikerülni.

H.-Szoboszló, 1902. Julius 28.

Dr. Baltasár Desső,
ev. ref. lelkész.

TANÜGY.

Reform. hithűség és áldozatkészség.

— Válasz Veress Imre lelkész urnak „A konvent vegye kezébe az iskolák államosítását” című cikkére. Megjelent a lapok 18. számában. —

VIII.

As a körülmény, hogy egy községben vagy egy vidéken a magyar nép vagyona a rendszerint alacsonyabbmiveltsgü svábok és oláhok kezébe került, az e vidéki magyarság szellemi és erkölcsi súlyyedését jelenti.

E bajok oka lehet első sorban helyi-természeti, de lehet egyidejüleg általános is. Közismert dolog ugyanis, hogy a társadalom átalakulása nálunk hibásan történt.

A hibásan átalakult s a vallás által meg nem javított (corrigált) társadalom nagy betegsége az, hogy helytelenül vette át az „Ur” fogalmát. Annak csak rossz tulajdonait figyelte meg és szivta magába, nevezetesen a munkátlanság s e mellett mégis kényelmes, élvezetes s oktanul pazar életet; az élvek közzül is a minél idegrontóbbakat; a vallástalanságot; a közönyt minden szép és nemes iránt; lenézését e nehéz, de becsületes munkának; kicsinylését minden való érdemnek; kiválóan pedig a külső megjelenést (praesentálást),

nagyozást, mely többnek kíván látszani a valónál; a magánál mindig nagyobbakat és idegent utánzó fintor divatot; a parancsoló gögöt; ellenben az igazi „Ur”-nak jó tulajdonait, mint a hősiességet; a szép és nemesért való lelkesülést; a közjót előmozdító intézmények s eszmék iránti hevülést; az önfeláldozást vérben és vagyonban; a társadalom vezetésére szükséges erőnekideje korán, és sokszor nehéz munkával megszerzését; a társadalom javára irányzott önfeláldozó munkásságát nem látta meg, nem ismerte föl benne.

Annál veszélyesebb e jelenség, mert maga a társadalom hiszi legkevésbé, hogy ő beteg. Ugy van, mint az a kórágyn fekvő ki jelentéktelen oldalfájdalmát, az igazi betegségnek csak jelenségét, symptomáját érezi s kuruzsoltatja, holott bent a nemes rész szenved. Ő is csak az egyházi teher agyon-nyomó súlyát érzi, azt igyekszik gyógyítani, holott a nagy és veszélyes baj az, hogy *igényei nőttek szerfelett nagyra, míg munkakedve, lelkesültsége, bizalma és hite elsorvadt.*

A közöny dermesztő hidege ült mindenre, melyben megszűnt minden tenyészet, minden egészséges fejlődés; csak a rettenetes *korszellem, a lelki tuberkulosis* végzi lassu csöndben, észrevehetetlenül, pusztító háborunál is gyilkosabb munkáját.

Az enyészet romboló munkája folyik itt.

Nem kuruzsolás, nem cukros víz (pillanatnyi anyagi segítség), hanem bölcs és irgalmat nem ismerő orvos, keserü orvosság, éles orvosi műszer kell ide.

Vajjon, ha ilyen körülmények között az ilyen egyház tagjait az iskolatartás terhe alól felmentjük, mi lesz az óhajtott eredmény?

Az, hogy semmit sem segítünk rajtok. Mert az eladósodás, az elvagyontalanodás tovább folyik s a tudatlan és türelmetlen beteg — felekezeti iskolái feláldozásával — kidobván az ablakon az egyetlen még eredményvel biztató orvosságot, lassanként elsorvad, elvész az egyházra, s ezzel elvész a magyar fajra is. Mert az az *önámítás*, hogy szerződésileg biztosítható az, hogy csak református tanítók neveztessenek ki az államnak átadott iskolákba, *immár idejét multa.*

El-lenne tehát követve egy esztelenség helyett kettő, egy bün helyett kettő.

Ezek után bátran és nyugodtan kimondhatom, hogy azokból a millenáris iskolai haszonbérékből, melyeket az állam 200 protestáns iskoláért fizetett volna a nyomorgó kis egyházaknak, a 20 évi bérleti idő alatt nem 3 millió, de 3000 korona sem gyült volna össze; sőt — tegyük föl, hogy csakugyan vannak ilyen kibérelt iskolák (mert én alig tudom elképzelni, hogy az állam, átvevén a ref. iskolákat, *viseli azoknak minden kiadásait, azután az egyház javára azokat tiszta felekezeti jellegben fentartja, s még ráadásul évi 2-300 forint bérösszeget fizet ugyanazokért*) nem hiszem, hogy az ezekért járó bérösszegekből a jövőben visszaállítandó felekezeti iskolák alapjára, még ma is csak 1000 korona is tőkésítve volna s nem is lesz, mert ezer szükség títja rá a torkát.

A ki ilyen alapra építi az egyház jövőjét, az *csakugyan képzelődésre épít. Ez pedig hitvány fundamentum.*

A szodorói buzdító példára megjegyzem, hogy aranjuei szép napoknak alaposan vége van. A cultus-ministerium, én nem tudom, hogy micsoda alapon — *már ma is* — a mi kis egyházainkat elpusztító azon eljárást követi, hogy ha az egyházközség állami segély igénybevételével akar iskolát állítani, a tanítói fizetés-

nek legalább felét tartozik szolgáltatni. Ha ezt nem teszi vagy nem teheti, az 1868. XXXVIII. t.-c. 35. §-a alapján az 5%-os iskolai pótdadót s abból a községi közös iskola felállítását hozza javaslatba. (1876. XXVIII. 6. §.)

De eljő az idő, emlékezzék rá a ki él, hogy ha majd az állam korpótlék címén, vagy fizetéspótlás és korpótlék címén a tanítói fizetésnek felénél nagyobb részét fogja fizetni: ugyanezen eset fog előállni, vagyis az iskolát államivá jelenti ki.

S mindezt azért, hogy az idegen-nyelvű nemzeti-ségek iskoláiba a protestáns egyházak romjain bejutván, azoknak a magyar nyelvet taníttathassa.

A dengelegi példa, azon részében, melyet a felekezet kapzsi-lelkű tagjai állítottak föl, midőn üresen hagyták s bezárni engedték iskoláikat, csak azért, hogy gyermekeik nevelésének költségeitől meneküljenek, mindig szégyene lesz a ref. egyház történetének; ellenben a dengelengi öreg pap példája minden lelkész részére minden időben követendő fenséges példa marad.

Bizony mondom, hogy lelkész és felekezet nem méltók egymáshoz.

Jegyezzük meg azt is, hogy nagy különbség van a között, hogy ha jogainkról magunk mondunk le, vagy erőszak veszi el. Mert az elrabolt jog bármikor vissza követelhető, de a lemondás által megszünt jogot az örökkévalóság sem adja vissza.

Helyesen is, mert:

„Ki multjára érzéketlen,
Szebb jövőre érdemetlen.“

Azt se feledjük, hogy a hol az állam maga állít iskolát, ott az egyház bármikor állíthat másat magának; a hol pedig az egyház adja át iskoláit; ott csak akkor, ha az állam részére építkezéseit, befektetéseit visszatéríti, vagyis: *soha*.

Végül nem hagyhatom szó nélkül a lelkész urnak azon rettenetes argumentumát, hogy: „Égyelembe kell venni, hogy az egyház tagjai minő *érzülettel* viseltettek az állam-kormány által megindított államosítás iránt; s hogy állami iskola felállítására esetén a *jegyző és bíró melyiknek fogja pártját*.“

Mily hang ez? mi halál lett itt urrá?

Mondják, hogy van időszak, midőn nagy eszmék, nagy tettek hullám csapásai nem hívják ki az emberiség erejét. A nemesebb tettvágy szunyad; a lélek magasabb törekvései alacsony szenvedélyekben törpülnek el. A szív csak a gyönyörök s élvezet sorvasztó mérget issza; még a munkában, a küzdelemben is az érzékiség nyers gyönyöre a célpont. Gyönyörtől új vágyig, vágytól új gyönyörig tévelygünk. A szenvedélyek folyót légkörében véres párázat homályosítja szemünk világát; gyönyörök gyötrelmétől gözölög testünk. Lábaik a megásott sirok szélén tántorognak.

Az ősi erkölcs omladékán a korszellem ül orgiákat.

Rettenetes korszellem, vakoknak vak vezére! ki megöled a prófétákat s reménytelenség által rabjaiddá teszed az Ur szolgáit, te szólsz itt, a te hangod ez.

A próféta, kinek tiszte a reménység fentartása, ápolása, elfeledi hivatását, nem tud vigasztalni, csak sir és csak jajgat, kétségbeesetten kérdeve: „ki gyógyít meg téged Sionnak beteg leánya?“ A lelkész, kinek isteni feladata a lelkesedés s lelkesítés szent tüzevel magasba ragadni a lelkeket, hogy mintegy önfeledten, *hideg számítás és érdek nélkül* tegyék a jót, az igazat, kétségbe esik s elfeledve, hogy a kinek még

van reménye a szebb jövőben, az nem lehet öngyilkos, elfordul Urától s azt kiáltja az ő vak hiveinek: vezessetek engem is a megásott sirok szélére, aztán vegyünk föl a harag és igazságszolgáltatás megtelt poharat, mert kétség kívül meg kell halnunk. Mert elfeledkezett az Ur az ő egyházáról.

Ne legyen ez így lelkész uraim, *Istennek s egyházának hű szolgálói!* „Nem oly rövid az Ur keze, hogy meg nem szabadíthatna és nem oly süket az ő füle, hogy meg ne hallgathatna. (Ésa. LIX. I.) Mi álljunk meg a világ közönye, ellenkező felfogása és gunyacaja között is rendületlenül. Krisztusnak hitünkre és őrizetünkre bizott kincseit: az emberiség hitét, reménységét őrizzük meg, mint Krisztus hű és becsületes letéteményesei, sáfarai. Óvjuk meg s hirdessük azokat akkor is, mikor rajtunk kívül nem lesz már senki, a ki hinni, reményleni tudna. Ne haljunk meg azok nélkül. Vigyük el azokat magunkkal a sirba.

A sirok halmain kizöldülő remény azt fogja hirdetni a nemzedékeknek: „Jól tudja a ti mennyei atyátok, hogy ti mindenek nélkül szükölködtök. (Máté VI. 32.) de ne féljete, a ti hitetek meggyőzi a világot (I. Ján. V. 5.) Isten által, a kinél mindenek lehetségesek.“ (Márk X. 27.)

Egyébiránt a magyar protestáns egyházak fentmaradását és függetlenségét a legfőbb törvénynek tartom.

Hajduszoboszló, 1902. július 31.

(Vége.)

Padrah Sándor,

kir. közjegyző s egyházkerületi képviselő.

KÖZÉLETÜNK.

Felsőszabolcsi ev. ref. lelkészértekezlet.

(Elnöki megnyitó beszéddel.)

Lelkészi együletünk értekezleti gyűlését július hó 15-én tartotta meg Nyíregyházán a már majdnem egészen készenlévő leányinternátusunk egyik termében.

Anyai tervezet s lázas munka után végre megengedte a mi jóságos Istenünk, hogy saját Otthonunkban gyűlhettünk össze s nagy volt a mi örömünk, hogy most már leányinternátusunknak fedele alatt tarthattuk meg tanácskozásunkat.

Az értekezlet a tagok számát tekintve szegény, de tárgysorozata az elhangzott felolvasások tartalmasságát tekintve, nagyon gazdag volt.

Mikor a teremben mindnyájan összegyülekeztünk, felemelkedett helyéről Andrásy Kálmán egyl.-elnökünk s megtartotta gondolkozásra becses anyagul szolgáló s tanulságos következő megnyitó beszédét:

„Tisztelt közgyűlés!

Szerett Lelkész-testvérek!

Testvéri szeretettel üdvözlöm mindazokat, kik itt megjelentek, hogy egymás hite által épüljünk.

Becsés figyelmöket, néhány percre igénybe akarom venni s egy némely dolgokat, *gondolat-anyagul*, bibliai magvetőként, hintegetek. Közismert dolgok ugyan, de jó lehet összegyűjtve lélek elé állítani, tanúságul, utmutatóul.

Ha lelkünk elé állítjuk ama nagyobb kérdéseket,

melyek ma a kedélyeken uralkodnak, a következők domborodnak ki leginkább:

Az ország különböző nemzetiségeinek erőfejtése a térfoglalásra. Olvastuk a legújabb népszámlálás alapján közzétett statisztikai kimutatás összehasonlítását az előbbi decennium adatával, aztán a levont tanúságokat. Minket ezek nagyon érdekelnék. Nekünk kálvinista magyaroknak, hazánkön kívül a nagy világon nincs hely. A nemzetiségek erősen növekednek, nemcsak számban, sőt értelmi sulyban. A mi kálvinista egyházunk is visszafelé süllyed. Középiskolai tanulóink fogynak, holott iskoláinkat növelni igyekszünk.

Az ország munkásnépe vándoruttra kél, köztök hitsorsosaink is nagy számmal. mint a vándormadár ősszel, ha pusztul a határ és fogy a táplálék. A társadalom lelke töpreng és aggódik, keresi a tilalomfát.

Közgazdasági dolgok, kérdések, egész légiója vesz körül. El vagyunk maradva tudásban, kitarásban, eszközökben s szomszédaink versenyé nehezíti folyvást a megélhetést. Orvosszerűen indult meg a szövetkezeti mozgalom, az erők tömörítése s folyvást nagyobb arányokat ölt; de az ellenhatás is növekszik az érdekek miatt.

Egyházi téren ama régi ellenségünkkel, az önző kevély Rómával, folytonos küzdelemben állunk.

Magunkkal is bajunk van, saját falaink között. A hittestvéri szeretet összetartó kötelei bomladoznak. Lelkipásztorok, tanítók, szent nép, ez a háromságban egybefort áttörhellen egység, egymás ellen próbálgatja erejét, saját falait bontogatja. Lelkipásztorok, letéteményesei az istenben való élő hitnek és bizalomnak, öngyilkosok lesznek, vagy a világ lelke által elvakítva, elhagyják a Krisztust.

„Szóval: tekintsetek szét és látssátok meg a tartományokat, hogy megértetek az aratásra!”

Minden emberi cselekedet egy-egy központból indul ki. Tengelye van mindennek, mely körül forog: egyeseknél, nemzeteknél, társadalmaknál. A kisebb központok nagyobb központok felé, a kisebb tengelyek nagyobb tengelyek felé gravitálnak. Például községünk minden szobájában van egy-egy lámpás, a helyi világosság központja, de ezen központok a gyárakra, ezek megint a forrásokra utalnak. Mint a világegyetem bolygórendszerei, naprendszerei.

Minél közelebb megyünk a tüzhöz annál jobban melegsünk. Minél közelebb jutunk a dolgok és jelenségek központi okaihoz, annál inkább megismerjük az igazságot. A részletekben könnyen meg téved az értelem.

Teljes meggyőződéssel hiszem és hirdetem, hogy a Krisztusban megjelent világosság, értelmünknek, szivünknek igaz utat mutat. S nekünk, lelkipásztoroknak, a közgondolkodás terén, világosság fiai-nak kell lennünk. Hiszen benne élünk a forgatagban, irányítani, lelket adni: ez a Krisztusi megbízás.

Szívem szerint óhajtanám lelkészársaim figyelmét egy nagy központi igazságra irányítani, mely sok bonyodalmas dologra világot vet.

Igy nevezem: *a közszolgálat elve.*

Mint egyetemes életelv működik a nagy minden-ségben. Mint valláserkölcsei elvet, Krisztus Urunk plántálta és ápoltta emberi szivekbe; tanításokban, példázatokban, tényekben, egész életében és halálában.

Az emberen kívül levő összes életalakok és jelenségek szoros összeköttetése, egymásra hatása, föltétlen bizonyossággal meg van állapítva a legújabb természettudományi vizsgálódások nyomán. Nemesak a földi élet

jelenségei csupán, hanem a csillagászati buvárlatok, az élet föltételét, mintegy egyetemes központból származtatják, egy láthatlan életáramot mutatnak nekünk, mely át meg áthatol a végtelenség téerein s mindent összeköt. Ezt észre venni mélyebb figyelem szükséges. Azt megérzi a legegyszerűbb elme is, hogy a nap befolyása igen nagy a földi életre, hogy a rejtett völgyek kékszemű nefelettsé s a havasok sziklamálladékán rejtőző moha onnan felülről, a melegítő fénysugarakból, nyernek szint és életet, tovább fejlődést; hogy az álmohintó est öléből aláhulló harmat, vagy a meszse-messze tengerekről sietve utazó áldó, vagy sujtoló fellegek, mintegy felső parancsszóra kelnek, támadnak, indulnak szerte-szét, mit az anyagi élet ügynökei. Hogy a nyomukban támadt termékenység, mennyire befolyásolja az egyetemes életet, növényt, állatot, embert: mindezek közismert dolgok. *A buvárkodó szellem mind mélyebre hatol.* A sejtiszövetekben, a közetek ereiben, szintén látja a közszolgálat életelvét s a vegyi vagy delejes vonzás és elemi csoportosulás előtte, a ma magasabb törvény követelménye.

A bennünk levő élet is, az egyetemes életnek egy része. Nemesak az anyagi, hanem az erkölcsi élet is. *Az egyetemes testvériség és emberszeretet nagy elve sem más, mint a közszolgálat elve.* Amaz első és nagy parancsolat: szeresd az Istent teljes szivedből, teljes lelkedből és minden erődből, és szeresd felebarátodat, mint magadat, ugyanaz, a mit az apostol így fejez ki: egymás terhét hordozzátok és úgy töltsétek be a Krisztus parancsolatját. Ilyenfajta számtalan erkölcsi aksiomák fénylenek a biblia lapjain, mint az égi utak nagy fényszorói. S minél inkább megszokjuk e fényszorók utirányát, minél inkább megértjük e nagy, egyetemes élettörvényt, a közszolgálat krisztusi elvét, annál inkább boldogulunk s megértjük Krisztus felhívásának mély tartalmát: *tanuljátok meg én tőlem, hogy én szegény alázatos szívű vagyok; vegyétek fel az én igám, mert az én igám gyönyörűsége s az én terhem könnyű!*

S itt már az élet napi folyamára szállok s levonom tanúságot, a mint következők:

Krisztustól azt tanultam, hogy az igaz emberi élet nem egyéb, mint a közszolgálat nagy életelvének gyakorlati érvényesítése. A vallás bárminő formája csak eszköz, ama nagy cél felé. A legbuzgóbb imádság is, az angyalok éneke is s ha valaki testét tűz e adja is s a szent álmódozásnak bárminő formái: csak pengő érc és zengő cimbalom. Éppen azért református keresztyénségünknek is, ha Krisztus nyomain akar előrehaladni amaz egyetemes és szent élettörvény utjain kell haladni. Nem a tan, nem a ceremónia, nem a közigazgatás, hanem mindenek felett: lélek és élet!

A közszolgálat elvét kell, mint mustármagot, a szivekben elültetni. *A többi magától eligazodik.* A jó fa jó gyümölcsöt terem föltétlenül.

Most ennek még sok a hija nálunk.

Sokat veszekszenk, sokat civakodunk, ellenfeleinkkel is, magunkkal is.

Kétségek kívül Róma meghamisította a Krisztusi életelvet. Pogányabb a pogánynál. Önző, fényelgő, kevély, gyűlölködő, szivtelen. A római hitrendszer magában is, gyakorlati alkalmazásában méginkább, rettenetes és ördögi mű. Nincs benne egy szemernyi krisztianizmus. *Ez a kér. vallásos élet viszája Azt kell megmutatnunk, milyen a színe.* Ez jobban fog hódítani, mint minden szörszálhasogatás és egymásnak besározása.

Azt ajánlanám, hogy mindenütt, mindenkivel szemben, gyakoroljuk a szeretetet s a mi ebből következik.

Hát még magunk között!

Engem mindig fájdalmasan érintett, akár Lápja-inkban olvastam, akár magunk között hallottam, a *szivtelen személyi civakodást*. Mikor érnek már meg ugynevezett tudós férfaink is azon kétségtelen igazságra, hogy az egyén személyi életalakja csupán muló jelenség s a benne lakozó, működő léleknek anyagi végrehajtója!

Keresni, igazolni a jót, a helyest, az életrevalót, és pedig *mindig azon szerény föltevessel*, hogy a tiszta igazság csak Istennél van, köztünk pedig a leg-tudósabb is, csak tükör által lát: minden vizsgálatnak Krisztusi módja. Minden dolognak száz oldala van s egy egyén csak egy oldalát látja s azt is a neki adatott látó képesség szerint. *Legyünk tehát türelmesek s engedjük meg a különböző nézpontokat.*

Ezeket ajánlom lelkész-testvéreim szives figyelmebe, azon meggyőződéssel, hogy magán és közügyeink irányításánál, munkálásánál, minden részletezésnél előbbvaló a lélek, mely irányít, mozgat. *A jó lélek minden jót kitalál és kiküzd. A tunya lélek, vagy rossz lélek, tesped vagy zavart okoz.* A központ, a tengely a fő, melyből és mely körül minden áramlik, forog.

„A Krisztus lelke lakozzék bennetek — mondja az apostol — s akkor minden jól megy!

Ezt a lelket kérem én mindnyájunkra, csak ezt adjá ránk jó Istenünk, akkor tanácskozásunk jó véget ér!“ . . .

Itt végződött a tanulságos megnyitó beszéd, melynek tartásáért az értekezleti gyűlés köszönetét fejezte ki elnökének, s felkérte, hogy a Debr. Prot. Lapban azt közzé tenni sziveskedjék.

Lelkésze gyűl. elnökünk, megnyitó beszédétől magasztos gondolatokkal eltöltött lelkünket ezután más térére vitte s fájdalmas érzéssel töltötte el ama szomorú hír tudomásunkra hozásával, miszerint lelkésze gyűl. ügybuzgó, költői lelkületű, ékes tollu jegyzője: Erdélyi Imre ramocsaházai lelkész súlyos betegsége miatt jegyzői állásáról lemondását gyűlésünk elé benyújtotta. Lelkésze értekezletünknek e sajnós körülmény által kényszerítve, a lemondást el kellett fogadnia, a midőn buzgó lélekkel kéri a jóságos Istent, hogy az élet legdrágább kincsét, az egészséget, lelkészi karunk ez érdemes tagjának, mielőbb adjá vissza. Az így lemondás folytán megüresedett jegyzői állást értekezleti gyűlésünk egyhangulag Horkay Barna székelyi lelkészszel tölti be.

Értekezletünk másik kiemelkedő pontja volt Dr. Bartók Jenő nyiregyházi lelkészek, leányinternátusi bizottságunk jegyzőjének felolvasása „A mi leányinternátusunk“ címen.

Itt elsőben is köszönetet mond nagyérdemű eszperesünknek, Görömbey Péternek, mint a ki az internátus létesítése körül a legnagyobb s legtöbb érdemet szerezte. Majd röviden megemlékezik őseink nőneveléséről s azt meglehetősen elhanyagoltnak mondja. Állítása igazolására Barcsai Ágnes neveltetését s annak módját hozza fel. Ennek okát abban adjá, hogy akkor még a közélet munkásai kizárólag a férfiak voltak. A leánynevelésnek azonban ujabban más irányt kellett adni, a mennyiben az elhanyagolásnak keserű gyümölcsei mindinkább láthatók és érezhetők lettek. Az ujjabb kor belátta a leánynevelés helyesebb irányba terelésének szükségességét. Ennek eredményeként egymásután létesültek aztán a nevelő leányintézetek.

A kor követelményének s az égető szükségnek gyümölcse e mi leányinternátusunk is.

Most tér át tulajdonképeni céljára, az internátus ismertetésére. Előadja, hogy az ez idő szerint még csak nevelő intézet, de reméli, miszerint a közel jövőben tanítóintézeté fogja kinőni magát. Haszna, rendeltetése azonban így is nagyon fontos. *Otthon* az, mely pótolja a szülői házat, hova a leánygyermeküket különösen feltő gonddal őrző szülők jó helyre adják gyermekeiket. Leírja annak berendezését, felszerelését, mint nagyon lényeges dolgot említi fel az internátusnak egészségügyi tekintetben nagyon is előnyös fekvését.

Erkölecsi s szellemi tekintetben teljes biztosítékot nyújt az igazgatónő egyénisége, ki Szatmáron e téren már több éve sikeresen működött. Ezután két fontos dologra hívja fel figyelmünket. Az első az, hogy az internátus iránt mi lelkészek, tartsuk kötelességünknek az érdeklődést felébreszteni s ápolni; a másik pedig az internátus jövőjére vonatkozik. Kivihetőnek tartja, miszerint internátusunk pár év múlva tanítóintézeté fejlődhetik. A messzebb jövőben pedig még vallás-tanító női tanfolyammal kibővíthetőnek is gondolja és megnevezi a forrásokat, a honnan a kiadások majdan fedezhetők lesznek.

Körülbelől ezek voltak felolvasásának kiemelkedőbb pontjai. Tárgyával előszeretettel foglalkozik s megérdemli, hogy az abban foglaltak felett gondolkozzunk.

Értekezletünk felolvasónak jegyzőkönyvi köszönetet szavazott, egyúttal kérte, hogy felolvasását a nyilvánosság előtt is el ne mulassza közölni.

Ezután következett az 1902. év april. hó 8. 9. napjain Nyiregyháza-n tartott e. m. közgyűlés jegyzőkönyvének 21. sz. alatt nyomtatásban megjelent misszióügyi szabályzat tárgyalása. Konventünk az 1900. év apr. havának 24—27. napjain tartott gyűlése jegyzőkönyve 62. sz. kötelességévé teszi az egyh. kerületeknek, hogy a misszióügy szervezése s fejlesztése céljából az egyh. megyéket missziói szabályzat készítésére hívják fel. Egyházkerületünk ily irányú felhívásának köszöni lételetét e szabályzat. Ennek ismertetője s előadója Horkay Barna székelyi lelkész e sorok írója volt. Az értekezlet munkálkodásáért jegyzőkönyvében köszönetet mondott.

A nagyfontosságú szabályzathoz többen hozzászóltak; a vélemények nagyon is eltérő, egymással ellenkező volta miatt e tárgyban végleges határozat nem hozatott, ez az őszi e. m. gyűlésnek hagyatott fenn, hogy e fontos ügy addig is érlelődjék.

Bár tárgysorozatunknak még három pontja hátra volt, elnökünk több tag indítványára az idő előrehaladottságára tekintettel, miután a jelen voltak érdeklődéseért köszönetet mondott, a gyűlést berekesztette.

Mint az idők jelét s örvendetes eseményt nem hagyhatom még említés nélkül, hogy Ducs György besztereci lelkész és Dr. Horváth József főgondnok a lelkésze gyűl. gyűlés tartása végett Beszterecre nagyon szivesen meghívták volt, de egyleti elnök nagy sajnálatára a gyűlésre a meghívók már szétváltak küldve, új gyűlési meghívó szetküldözésére pedig már elég idő nem állván rendelkezére, egyletünk nevében hálás köszönetét nyilvánította a meghívásért és más alkalomra ígérte, a szives meghívás elfogadását. A gyűlést a Korona szállodában közebed fejezte be.

Horkay Barna,
I. egyleti jegyző.

Fölvívás.

a zilahi ev. ref. főgymnásium volt és jelenlegi tanítványaihoz s jóakaróihoz.

1676-ban „megújított“ iskolai törvényeinkből tudjuk, hogy a zilahi evangélikus református collegium magvát alkotó iskola első épülete, mint parochialis ház, a templom tövében állott. Anya és leány: templom és iskola egymás mellett . . .

Idő folytán azonban az a régi köépület megrongálódott. 1763–1764-ben a zilahi ev. ref. egyháztanács a régi alapfalakat kijavíttatta, 1772-ben pedig „felső házakat“ (emeletet) rakatott rájuk, „mivel Isten jóvoltából megsaporodtak a gyermekek és mivel az egész Szilágyságban, Kolozsvár és Debrecen között“ nem volt több iskola.

1815-ben ez emelet falai úgy meg hasadoztak, hogy leszedettek s ott maradt a maig meglevő földszintes épület.

1816-ban kezdik a collegium mai helyén az új épület emelését „Istenkisértéssel“ határos reménységgel“ és 1000 frt. készpénzzel.

Ma már ez az épület is repedezett, mindenek felett pedig szűk s az udvarán azóta emelt más két épülettel együtt sem elég és nem felel meg sem az egészség, sem a nevelésügy mai kívánalmainak.

És ma még 1000 forintunk sincs újabb, a követelményeknek teljesen megfelelő épületre.

Az anya-egyház, mely ez iskolát alapította és sokáig fentartotta, e város és e vidék, mely meglevő épületeit mondhatni kővenként hordotta össze, szintén szegények ahhoz, hogy egy modern, nagyszabású épületet állíthassanak a régi, elavult helyébe.

De segítségül jött a magyar állam és méltányolva ama szolgálataikat, melyeket e tanintézet három századon keresztül tett a nemzeti művelődésnek, 170,000 korona állami segélyt ad neki egy új, díszes otthon létesítésére.

Mily változás, mily különbség!

1772-ben, a mikor a váradi róm. kat. consistorium följelentette a zilahi ev. ref. egyháztanácsot, hogy „könyvből Académiát épít,“ ugyancsak bizonyítgatni kellett a kir. főkörmányszék előtt, hogy a javítással sem szélteben, sem hosszában nem mentek túl a régi alapokon, csak fölfelé terjeszkedtek a levegőben, mely „mindenkinek közjava,“ ma a magyar királyi kormány maga teszi lehetővé, sőt kívánja a kiterjeszkedést!

A 170,000 korona segélyből körültekintő gazdálkodás mellett valószínűleg föl is állíthatjuk az új épületet, de a szükséges felszerelésekre, bebutorozásra nem marad belőle semmi.

Azokhoz fordulunk hát e szükséglet fedezhetése céljából segítségért, akiket ez ősi intézethez hála, kegyelet és jó indulat köt: a volt és jelenlegi tanítványokhoz s az intézethez tartozó más jóakaróinkhoz és kérjük, hogy a korszerű elhelyezés eszközésére irányuló munkánk teljes befejezésében anyagi áldozataikkal támogatásunkra jöjjenek.

Nem hisszük, hogy akadna közöttük csak egy is, akinél kérésünk meghaligatásra ne találna s a ki örömmel ne hozná áldozatul nélkülözhető filléreit a nevelésügy oltárára; nem hisszük, hogy lehessen ez intézetnek olyan tanítványa, aki az alma mater iránt való háláját ne igyekeznék tettel is bizonyítani.

Ezért fordulunk hozzájuk s kérjük, hogy e célra szánt adományukat a zilahi ev. ref. collegium igazgatójához beküldeni mielőbb sziveskedjenek.

E kérésünket eljuttatjuk iskolánk minden olyan

tanítványához, kinek lakóhelyét megtudhatjuk. Azokat, akiknek tartózkodási helyét nem ismerjük, ez uton kérjük: jöjjenek segítségül ők is.

Idegenekhez nem fordulunk közvetlenül, de ha idegenek is hajlandók lesznek az adakozásra: adományukat annál hálásabb szívvvel vesszük.

Alázatos kérésünk kelt a zilahi ev. ref. collegium elöljáróságának 1902. évi április hó 28-án tartott gyűlésében.

Az elöljáróság nevében:

Kincs Gyula,
igazgató.

Br. Vesselényi Miklós,
főgondnok.

IRODALOM.

Magyar írók élete és munkái. A Magyar Tudományos Akadémia megbízásából írta Szinnyei József kir. tanácsos. Kiadja Budapesten Hornyánszky Viktor.

Közelebb ismertettük e nagybecsű irodalmi vállalat 68–72. füzetének tartalmát, s most a 73 és 74-ik füzetekben levő protestáns egyházi és iskolai írók neveit emeljük ki, úgy a mint azt lapunk iránya parancsolja. A 73-ik füzet a VIII. kötet zárul be s a 74-ikkel a IX. kötet kezdődik, a Mihály-Minnich, és a Mircse-Molnár nevéken élt vagy élő protestáns írók fordulván elő e két kötetben, kik is a következők: Mihályi Károly n.-enyedi ev. ref. főiskolai tanár; Mihályi Mihály deési ev. ref. lelkész; Mihályik Dániel kézsmárki ág. ev. lyceumi tanár; Mihálykó János murányi ág. ev., Mihó László kecskeméti ev. ref., Mikler Sámuel besztercebányai ág. ev., Miklós Miklós ó-tordai ev. ref. lelkészek; Miklós Sámuel miskoci ev. ref. gymn. tanár; Miklósvári Sebe János m.-tótfausi ev. ref. lelkész; Miklovicz Lajos h.-m.-vásárhelyi ev. ref. tanító; Mikó Imre gróf közlekedésügyi miniszter; Mikola György sajtó-gömöri ág. ev. lelkész; Mikola István rév-komáromi ev. ref. i.-kolai rector; Mikola Sándor ág. ev. főgymn. tanár; Mikolai Hegedüs János toronyai, Mikolay János zsarnói ev. ref. Mild János Gottlieb segesvári ág. ev. Miles Mátyás medgyesi ág. ev. lelkészek; Milesz Béla tiszafüredi ev. ref. tanító; Miletz György beckői, Miletz Illés pozsonyi, Miletz Mihály békes-csabai, Milochouski János besztercebányai ág. ev. lelkészek; Milotay József sárospataki ev. ref. főiskolai tanár; Mindszenti Imre sajtó-kazai, Mindszenty Sámuel rév-komáromi ev. ref., Miskei Ádám nemes-dömölki ág. ev., Miskolczy C.-Gáspár székely udvarhelyi ev. ref. lelkészek; Miskolczy István heidelbergi egyetemi ev. ref. tanuló; Miskolczy (Szigyártó) István szentmártonkátai, Miskolczy János ujlaki, Miskolczy (Szigyártó) János tályai, Miskolczy József borsai, Miskolczy Márton hunyadi, Miskolczy Mihály füleki ev. ref. lelkészek; Miskolczy Puah Pál wittenbergi egyetemi tanuló és senior; Miskolczy Puah Pál ungvári, Miskolczy Pál cigándi, Misley Károly miskolci ev. ref. lelkészek; Misovich Mihály rozsnói ág. ev. iskolaigazgató; Mitrovics Gyula debreceni ev. ref. lelkész, Dr. Mitrovics Gyula s.-pataki főgymn. tanár; Miltuch Ádám nagyszombati, Mlinarowics Illés teplici, Mocko János csásói, Mockovesák János Tivadar besztercebányai ág. ev., Motsi István solti ev. ref. lelkészek; Mőckonyi János szarvasi főgymn. tanár, Moszkovesák Henrik Károly nagy-beckereki, Moszkovesák Tamás besztercebányai ág. ev., Mogyorósi Elek

kolozsvári ev. ref. lelkészek; Mogyorósi Sámuel békési tanító; Mohácsi Lajos ág. ev. lelkész püspöki titkár; Dr. Mohai János szilágyfőkereszturi ev. ref. lelkész; Mokos Gyula budapesti leánygymn. tanár; Mokoschinus Lénárd német-lipesei ág. ev. lelkész; Mokry Benjamin pápai ev. ref. főgymn. tanár; Moldner Sámuel krassói ág. ev. lelkész; Molitorisz Adolf ág. ev. főgymn. igazgató tanár; Molitorisz Miklós ó-zólyomi ág. ev. tanító; Szenci Molnár Albert ev. ref. vallásu zsolttárfordító és nyelvész.

A nagy irodalomtörténeti mű eddig megjelent 74 füzetében 15,638 író életrajza látott napvilágot. Mint mindig, ezuttal is igen melegen ajánljuk e páratlan értékű művet olvasóink szíves figyelmébe. Egy-egy füzet ára 1 korona.

NEKROLOG.

**UJFALUSI
UJFALUSSY MIKLÓS
1809–1902.**

Egyházunk egyik jeles veteránját, Ujfalussy Miklóst e hó 14-én helyezte el családja a Remetemezei sírboltba.

Legtöbbnyire rég porlanak már az ő kor- és a politikai s egyházi téren küzdő és munkatársai; a ma élő nemzedék őt alig ismerte, s kik igen, benne már csak a minden köztevékenységtől visszavonult aggasztánt látták; e lapok olvasói legnagyobb része csak úgy ismernék őt, ha előhoznák egyházkerületünk régi jegyzőkönyveit, ezek mutatnák, miként a megboldogult egyházának igaz hive volt. Kötelességet vélünk teljesíteni, midőn közöljük rövid életrajzát, ezek legyenek az elismerés koszorúi annak a férfinak koporsóján, ki magyar protestáns felekezetünk javáért nehéz és békés időben, annyi éven keresztül, hiven, vallásos buzgalommal — tett és fáradozott.

Ujfalusi Ujfalussy Miklós a Szabolcs és Szatmár megyei birtokos, a minden ízében kálvinista Ujfalussy család egyik tagja, született 1809-ben Remetemezőn (Szatmár megye). Szülői voltak Ujfalussy József és — a fiágon kihalt Toldy családból — nagyszalontai Toldy Julianna; a művelt, kellő vagyonu szülők minden áldozatot meghoztak gyermekük neveltetésére; legidősb testvér volt Miklós, második György, királyi tanácsos, a harmadik Lajos, 1898-9-ben és 1865-ben országgy. képviselő, s a n.-károlyi egyházmegye gondnoka; Ujfalussy Miklós a tanulói pályát testvérevel együtt a debreceni, sárospataki főiskolák s a pozsonyi evang. Lyceumban végezte jeles sikerrel; a jogi pálya befejezése után, a nagy Kölcsey Ferencz vezetése mellett lépett a megyei politikai élet színterére, s hogy a vezetett méltó lett vezetőjéhez — igazolja élettörténete.

A jeles képzettségű s jó szónoki tehetségű fiatal embert, az az időben még Erdélyhez tartozó Kővárvidék követül küldé az 1840-iki erdélyi országgyűlésre; 1843-ban pedig szülő megyéje választá őt ugyanazzá, követi székét szabadelvű utasítás mellett elfoglalá Pozsonyban, ott kedveit tagja lett az akkori szabadelvű pártnak. Azonban Szatmármegyében — hogy a nagy Kölcseyt is visszahívá — egyik vármegyei gyűlésen

a tyukodi ölmos botok segélyével többségre jutott az Uray Balint által vezetett aulikus párt, az adott szabadelvű követi utasítást megváltoztatá, mit Ujfalussy Miklós el nem fogadhatván, visszatért megyéjéhez.

Hogy az akkori szabadelvű párt minő veszteségnek tartá távozását, annak kifejezést adott a távozóhoz intézett becses beszédében, elhunyt jelesünk Palóczy László, s miként fogadta a helyébe menő Szatmár megyei követet Uray Balintot az országgyűlési fiatal-ság, hiven levan írva néhai Kovács Ferencz egyh. ker. tanácsbíró nagy művében.

1848-ban Gr. Károlyi Alajosnak a nemzeti bíróság által zár alá vett uradalma zárgondnokságával bízott meg, az 1849-iki katastropha pedig leszoritá őt minden politikai szereplésről, idejét önművelésre és szeretett egyháza szolgálatára szentelé; hogy minő sikerrel tette ezeket, igazolja, miként a debreceni, pataki és pozsonyi iskolák volt növendéke tökéletesen bírta az édes anyai nyelven kívül a latin, német, oláh, francia és angol nyelvet, e nyelveken irt irodalmi termékeket utolsó éveiben is érdeklődéssel olvasta; hogy egyháza ügyéért mit tett, erről a n.-bányai egyh. m. jegyzőkönyvei tehetnek tanúságot, mely egyházmegye őt 1856-ban gondnokául választotta; e megtiszteltetést 1869-ig viselte, mikor arról politikai nagy elfoglaltsága miatt lemondott.

Az 1859-ben kiadott, vallásunkat megsemmisíteni törekvő patens elleni küzdelemben élénk részt vett; egyházmegyéje s egyházkerületünk jegyzőkönyvei igazolják tevékenységét, igazolja az is, hogy elnökségével Balogh Dániel esperessel börtönbüntetésre ítéltetett az akkori abszolút hatalom által, a büntetés elszenvetésétől a patens visszavonása szabadítá meg.

Az 1860-iki rövid alkotmányos időszakon át megyéje egyhangú bizalmából az első alispáni székét töltötte be, a honnan az alkotmány megszüntével visszavonult jószágára, még 1865-ben a n.-bányai választókerület országgyűlési képviselőjévé választá s e nevezetes országgyűlésen mint a Deák-párt egyik kiváló tagja foglalt helyet. részt véve annak alkotásaiban; az uralkodóval való kiegyezés létrejövén, Kővárvidék főkapitányává neveztetett ki; 1868-ban pedig Szatmárvármegye főispánjára is meg hivatott, s mint a főrendiház tagjának a hozott vallásügyi törvények alkotásánál élénk küzdelme volt a clerus-al, melynek már akkor kedvenc eszméje volt az oly népszerűnek látszó, tetszetős hangzású elv: a szülők gyermekeik vallása felőli szabad rendelkezési joga; sikerrel küzdött a reversális kérdésében, s holtáig ros-zallá, hogy ezek visszahozatalát a törvény megengedé.

E két vármegye kormányzatáról, midőn a Deák és balközéppárt fuzionált s új kormány jött, lemondott; a közügyekben való fáradozása elismerésül a Felségtől ez alkalommal a Szent István-rendet nyerte.

Az 1875-iki országgyűlésre ismét a n.-bányai választókerület választá képviselőjéül, ez állásában azonban rövid ideig maradt, kinevezetvén Krassó megye főispánjává és egyszersmind az akkor polgárosítandó (volt katonai határvidék) Szörény megye királyi biztosának; 1880. márciusig viselte jószágá és családjától távol, degen emberek közt, e terhes, kettős hivatalt, nagy anyagi áldozattal; ekkor ezekről lemondva a politikai küzdelmeiktől végleg visszavonult, csupán családja és egyházának elt; a n.-bányai egyh.-m. ismét gondnokául választotta, s az 1884-iki debreceni zsinaton ez egyh.-megyét képviselte, tevékeny részt véve egyházi törvényeink hozatalában. Nehány év múlva a gondnokságtól is visszalépett, tiszteletbeli egyh. m. gondnoki

cimmel jutalmazta egyházmegyéje, átadta helyét öcsésének Ujfalussy Sándornak, kit erre az egyházmegye saját érdemeinél fogva is méltónak tartott, s a teljesen magányába vonult öreg ember gyönyörrel szemlélte, hogy családjából a fiatalabb nemzedék, azon az uton halad, a melyen ő járt s biztatta, ösztönözte, tanácsával ellátta azokat, lelki örömét látta abban, ha unokái magyar egyházunkért buzgólkodnak.

Örömét azonban, fájdalmak, családi veszteségek miatt szenvedések évei követték; özvegyen maradt, eltemette feleségét Gr. Teleky Saroltát; jött utánna a másik kimondhatatlanul sujtó veszteség, hosszas, kínos betegség sirba vitte közszeretetlen álló nagynevű öcsét, a gondnokság és szatmári főispánságban utódát, s alig pár évre, szintén kínos, hosszas betegség után, ekkor már egyetlen élő testvérét Lajost, a ki vele együtt szolgált a közpályát egy a politikai, mint egyházi téren, s a ki — családát nem alapítva — pár évtizeden át testvéri szeretettel igyekezett kedvessé tenni az ő magányát — veszítette el; — ennyi csapás, ennyi szenvedés teljesen megtörte a magas koru aggastyánt, ki nem csak szellemileg, de testileg is mindig oly erős volt, s a hosszas, munkás élet július 12-én ért véget; hült tetemei 14-én helyeztetek el ősei és kedvesei mellé a remetemezei családi sírboltba.

Az Urnak lelke öröködjek nyugalma felett !!

KÜLÖNFÉLEK.

— **Személyi hír.** főtiszteletű Kiss Áron püspökünk Alsó-kékedről a legjobb egészségben érkezett haza. Részt fog venni a Collegium és Nagytemplom közt levő Emlékkertben felállított szabadságszobor leleplezési ünnepélyén, mely épen lapunk megjelenése napján lesz megtartva. Párnapit itthon lével után valószínűleg ismét el fog távozni a városból.

— **Értesítés.** A folyó évi szeptember hónapban Máramaroszigeten megtartani óhajtott egyházi értekezleti közgyűlés, közbejött körülmények miatt, a jövő 1903. esztendőre halasztatik. Miről a tisztelt ev. ref. egyházi értekezlet igen tisztelt összes tagjait ezen az uton értesíti az elnökség megbízásából — Debrecen, 1902. jul. 26. Dr. Erdős József titkár.

— **Jelölés lelkészi hivatali állásra.** Az üresedésben levő debreceni lelkészi állásra 13 lelkész nyújtotta be pályázati kérvényét az egyházmegye esperesi hivatalához, Dávidházi János esperes kezéhez. Egy pályázót a törvényszabta qualificatio hiánya miatt, két igen érdemes pályázót pedig az E. F. 210 §-ra való hivatkozással nem jelölt a kandidáló bizottság. Kijelöltettek a következők: dr. Baltazár Dezső h.-szoboszlói, dr. Bartók Jenő nyiregyházi, Csánki Benjámín t.-füredi, Diószegi Mihály gyantai, Ilyés Endre b.-ujvárosi, Jánossy Zoltán h.-sámsoni, Marjai Péter n.-létai, Rácz Károly szapári-falvai Szilágyi Imre nyirbogáti és Tóth József k.-ladányi rendes lelkészek. A mint hírlik, az esperesi hivatal e hó utolsó vasárnapjára tüzte ki a választás napját. Arról értesülünk, hogy a jelölés körül az E. T. 210 §-ára való hivatkozást — a mi szerintünk is legalább is vitás — sokan csodálkozással sőt visszataszítással fogadták. Ez is annak a bizonyítéka, hogy egyházi törvényeinken felette sok reparálni való van.

— **Értesítés a mezőturi ev. ref. főgymnasiumról az 1902/3. isk. évről, vonatkozólag.** A mezőturi ev. ref. főgymnasiumban a beiratások az 1902/3. isk. évről f. évi szeptember 1—4. napjain tartatnak. Az isk. év ünnepélyes megnyitása szept. 5-én lesz. A tápintézetbe felvételért folyamodó kérvények augusztus 15-ig az igazgatósághoz beadandók. A tápintézet 60 személyre van berendezve, Teljes díj egy isk. évről 140 korona. A tanári felügyelet alatt álló internátusba 36 tanuló vehető fel, a többiek a városon fogadhatnak lakást s étkezni a tápintézetbe járnak. A tandíjkedvezményért folyamodó kérvények a beiratások alatt az igazgatósághoz adandók be. A kedvezményes tápintézeti helyre, internátusba való felvételre, valamint a tandíjkedvezmény elnyerésére egyéb tekinteten kívül szegénység-bizonyítvány, illetve vagyoni állapotot feltüntető hatósági bizonyítvány is szükséges, melyben igazolandó a családfelelő által fentartott családtagok száma is.

— **Egyházmegyei közgyűlés.** A bihari egyházmegye július 18-án rendkívüli gyűlést tartott, melyen úgy Szemes László helyettes esperes mint Ritoók Zsigmond egyházmegyei gondnok nagy részvétellel emlékeztek meg az egyházmegye nagyérdemű esperesének, Szabó Károlynak gyászos elhunytáról. A közgyűlés felejtethetetlen esperesének emlékét jegyzőkönyvbe iktatja, családjához részvétiratot intéz s nevére a nagyváradi református leányinternátusban gyűlés utján alapítványt fog létesíteni. Az esperesi hivatal betöltését a folyó évben megtartandó általános tisztújító gyűlés idejére tüzte ki, addig pedig, miután két idősebb tanácsbíró nem volt hajlandó a helyettesítést elvállalni, Szemes László szentjánosi lelkész s egyh. megyei tanácsbíró fogja az esperesi teendőket ellátni.

— **Visszavont pályázat.** Egyházi törvénykönyvünkben a lelkészválasztást szabályozó 182—236. §-ok azok, amelyek eddigelé pontosan megtartva és végrehajtva voltak. Mig a törvény többi intézkedéseit sokszor mellőzve, félremagyarázva láttuk, sőt némelyeknek megtartására soha senki sem gondolt: a választási törvényeket szinte megszoktuk már sértetleneknek tekinteni. Oka ennek az, hogy e §-ok áthágása, a nagyobb fokú fegyelmi eseteket kivéve, legsúlyosabb következményekkel jár. Aki csak részt vesz egy választás előkészítésében, vagy megejtésében, számot vet a következményekkel, minők a választás megsemmisítése, a vizsgálat és új választás költségei, a gyülekezeti béke megbomlása, esetleg egy ember jövőjének tönkretétele stb. és ezektől féltében, mielőtt egy lépést tenne, kétszer is átolvassa az illető törvényszakaszt. Ez oknál fogva meglepődve olvastam a D. P. L. 30. számában a nagykereki pályázat visszavonását. Kicsiny vagyok ugyan ahoz, hogy a nagyobbak és bölcsőbbek eljárását bírálgassam, de hiszem, hogy igen sokak véleményét fejezem ki, midőn kijelentem, hogy ezt az idáig példátlan eljárást a törvénynyel megegyezőnek nem tartom. Ugyanis az egyházi törvények 200-ik §-a így szól: „Ha az egyház többsége meghívás utján kíván választani, erről a presbyterium . . . legfeljebb 8 nap alatt jelentést tesz az esperesnek; megnevezi azt, kit a gyülekezet meghívni kíván.” Már most, ha a nagykereki egyház presbyteriuma megtette ezt a jelentést 8 nap alatt, akkor nem volt szabad a pályázatot kihirdetni mindaddig, mig a 201—203. §-okban foglalt intézkedések meg nem tétettek. Ha pedig a presbyterium a jelentést meg nem tette, vagy a meghívás nem sikerült: akkor az egyház többé nem választhat lelkészt meghívás ut-

ján. Nem ismerem azt a bizonyára igen fontos okot, mely a nagykerékii egyházat e szokatlan lépésre ösztönözte, de a fent említett törvényszakas alapján úgy vélem, hogy az egyszer meghirdetett pályázatot többé visszavonni nem lehet, és a pályázók közül kell választani lelkészt. Még ha okkal-móddal ki is lehetne magyarázni ez eljárás törvényességét, a méltányossággal sem egyeztethető össze a pályázóknak, vagy pályázni kívánóknak illetően felültetése. Nekem eszem ágában sincs Nagykerékibe pályázni, sem senkit nem ismerek, aki ilyen szándékkal lenne, mivelhogy távol lakom ezen egyháztól, de az igazság és a törvény tekintélye érdekében indíttatva éreztem magamat elmondani nézetemet s óhajtanám minél többekét hallani. Sipos József.

* * *

A pályázati hirdetés visszavonását indokolja az a körülmény, hogy annak kibocsátása előtt a n. kerékii egyház teljes egyetértéssel csakugyan meghívott egy ifju s. lelkészt a lelkészi állásra. Kétely merült fel azonban az egyház osztályba való sorozása kérdésében, a melynek eldöntéséig a meghívottnak minősíthetése függően áll a mennyiben a díjlevélben kifejezett értékösszegbe a kert és lakás értéke is — úgy látszik — be van foglalva, annak levonása után pedig egy fokot száll az osztályba való sorozás. Nem annyira a pályázat visszavonása ellen emelhető hát kifogás, mint inkább a meghirdetés elcsúszása ellen. Az aztán úgy szokott történni, hogy egy tévedés maga után vonja a másikat.

— **Gyenge aratás.** Az „Erdélyi Prot. Lap“ idei 27-ik számában a kolozsvári theologiai fakultás ifjainak évi munkálkodásáról emlékeztet meg, nincs megelégedve az eredménnyel. A hittanhallgatók létszámának emelkedésével nem tart lépést a „belső érték.“ S valójában, ha a közre bocsátott értesítő adatait tekintjük: a panasza alapos okot találunk. Nevezetesen — mellőzve a különböző fokozatu osztályjegyzékek egybevetését, ime Kolozsváron 74 hittanhallgató ifju közül a négy éves tanfolyamon az első félévben 8 ifju nem kollokvált, míg Debrecenben a félév végéig megmaradt 85 hallgató közül 12; a második félévben Kolozsváron 21, Debrecenben 10 nem teljesítette kötelességét, vagyis percentekben Kolozsváron nem kollokvált az első félévben 24.32%, a második félévben 28.37%; Debrecenben az első félévben 13.95%, a második félévben 11.64%. Megjegyezzük, hogy a számokat nem a debreceniek kiemelése céljából vetettük egybe, mert mi még ezeket is soknak találjuk, mert a kik a magasztos lelképásztori hivatás betöltésére óhajtják életüket szentelni: azok között egynek se szabad találtatnia kötelességet nem ismerő ifjunak. A kolozsvári fakultás tanári kara egyelőre úgy akarja orvosolni a körtünetet, hogy jövőre nem az egyetemi kollokviumos rendszer szerint rendezkedik be, hanem óráról-órára számonveszi a hallgatók készülését, szóval visszaállítja a régi revocatio rendszerét. Mi a rendszerváltozástól nem sokat várunk s erre a feltevésre utal bennünket a fakultás értesítőjének 19. lapjain olvasható következő észrevétel: „a theologiai pályára csak elvétve jó egy-egy jelessel vagy általános jóval érettségizett ifju; az átlag mind csak elégséggessel jön, gyarló előkészültséggel, gyenge szorgalommal és nem egyszer erkölcsileg is igen ingatag alappal.“ Hát ezen a bajon semmiféle revocálás nem fog segíteni, ha a kórnak gyökeréhez nem férközünk.

Mindaddig, míg arról nem gondoskodunk, hogy már a gymnáziumi osztályokban előre e pályára *neveljünk* gyermeket, kellő minőségű anyagunk nem lesz a theol. akadémiai képzésen. S mi innen távolról még azt sem tudjuk, ha valjon a jelesebb előkészültségű erőnek a theologiai pálya mellőzésére nézve nem kiválóan kedvezően elvezető esatorna-e ottan a theologiai fakultással kapcsolatban fentartott bölcsészeti tanfolyam? A gyenge aratást a föld népe, a gyarló theologiai készületet Isten országának érdeke sinli meg. Keressétek hát a gyorsan, biztosan gyógyító szert!

— **Nyugalomba vonulás.** Bosznay István, a csurgói gymnasium kiváló tanára, 40 éves szolgálat után a bezárult tanév végeztével nyugalomba vonult. Még csak 23 éves ifju volt, a midőn tanárnak választottak, s a hosszú 40 év alatt lankadatlan buzgalommal, kiváló sikerrel szolgálta protestáns tanügyünket. Vele a régi tanári gárda egy kiváló tagjával lesz kevesebb a munkások mezején. Élvezze sokáig a jól kiérdemelt nyugalmat!

— **Halálozás.** Bögös Lajos, a csökmői egyház közszeretben álló lelkésze fürdőből való hazautazása közben, f. hó 27-én városunkban váratlanul elhunyt. A kötelességtudó lelképásztor halála fájdalommal tölti el sokunk lelkét, kik őt szeretni s becsülni tudtuk. Haláláról a család a következő gyászjelentést adta ki: Mély fájdalommal tudatjuk a jó férjnek, fiu, testvér, sógor és rokonnak **Bögös Lajos** csökmői ev. ref. lelkésznek, Biharvármegye, törvényhatósági bizottsági tagjának, folyó hó 27-én este 8 óraker, hosszas betegeskedés után, életének 46-ik, lelképásztörökodásának 20-ik, boldog házasságának 19-ik évében, Debrecenben történt elhunytát. A boldogultnak földi részei folyó hó 29-én, kedden délután 5 óraker, a Vigkedvü Mihály-utca 21-ik szám alatti háztól, a Kossuth-utcai templomban tartandó gyászszertartás után a Kossuth-utcai temetőben fognak nyugalomra tétetni. Debrecen. 1902. július 26. Neje: özv. Bögös Lajosné szül. Kun Anna. Édesanyja: özv. Bögös Andrásné. Testvérei: özv. Nagy Sandorné szül. Bögös Terézia és gyermekei. Bögös Julianna és férje Szabó Mátyás. Sógorai: Kun Béla ev. ref. lelkész, neje és gyermekei. K. Nagy Sándor kir. törvényszéki bíró és neje. Temetésén a csökmői egyház s az egyházmegye lelkészi kara részéről sokan jelentek meg. Nyugodjék háborítatlan csendességben.

— **Lelkészi értekezlet.** A „Szatmár-vidéki lelkészértekezleti kör“ július 24-én Udvariban gyűlést tartott. Hajdu Albert értekezleti elnök gyűlési megnyitója után Bottyán Pál lázári-i lelkész tartott mély belátásra valló felolvasást, a melyben feltárta azt a nehéz helyzetet, melybe mi protestánsok a polgári házasság életbe léptetésével a katolikus egyházzal szemben jutottunk. Konstatálja értekezése folyamán a kath. papság lázas munkájával szemben tapasztalt azon közönyösséget, mellyel a mi lelkészeink részéről találkozunk. Több olyan dolgot vet felszínre, melyet óhajtandónak tartana a közel jövőben összeülő zsinat által is tárgyaltatni. Nagyobb körültekintéssel kellene eljárniuk — úgy mond — a vegyes házasságok körül, valamint az ezen házasságból születendő gyermekekkel szemben, miknek ellenőrzése végett anyakönyveink rovatainak oly mértékben való megváltoztatását látja szükségesnek, hogy anyakönyveink egyszersmint nyilvántartás gyanánt is szolgáljanak. Felolvasása kapcsán még több — a cura pastoralis körébe tartozó s nagy haszonnal járó — dologgal is foglalkozik. A felolvasás komoly hangja, mé-

lyen járó gondolatai nagy érdeklődést keltettek az értekezlet minden tagjában. Majd több megvalósításra váró indítványtétel után az értekezlet véget ért. Az összejöveteleken minden lelkész családjával együtt vett részt s a gyűlés befejezése után az egész nap a legjobb hangulatban, papi családokhoz illő nemes időtöltés mellett folyt le.

H. P.

— **Lelkészeiktatás** Veres Gusztáv, volt nagyfárolyi ev. ref. segédlelkész, az ilki gyülekezet által, egyhangu meghívás folytán lelkészül megválasztatván, hivatalát július 27-ikén foglalta el, mely alkalommal az ünnepélyes beiktatást — esperes akadályozva lévén a megjelenésben — Berey József n.-ecsedői lelkész, tanácsbíró végezte. Az örömtől valóssággal lázban volt a gyülekezet s az ünnepély lefolyása alatt alig tudott érzelmeinek parancsolni, hogy az öröm szokatlan s templomban meg nem engedhető módon is meg ne nyilatkozzék. A más vallásúak is részt vettek a tisztelet ki nyilvánításában s küldöttségileg fejezték ki szerencse-kívánataikat.

— **Értesítés** az erdélyi egyházkerület kolozsvári theologiai fakultásáról az 1902-1903. tanévre vonatkozólag. 1. Az 1902—1903-ik tanév ünnepélyes megnyitása szeptember hó 14-én vasárnap d. e. 11 órakor lesz a fakultás épületének dísztermében. 2. A felvételre való folyamodványok érettségi bizonyítvánnyal, illetőleg annak hitelesített másolatával, vagy leckekönyvvel (index) hitelesített adókönyvi kivonattal és családi értesítővel felszerelve és a fakultás igazgatóságához címzetten folyó évi augusztus hó 24-ig küldendők be. Később érkezett folyamodványok nem vétetnek tekintetbe. A folyamodványok felzetén megjelölendő a folyamodó lakása és utolsó postája. A volt növendékeknek, a mennyiben nem jótéteményesek, elég csak levélben jelentkezniük. Az állami jótéteményes bölcsészethallgatóknak évről-évre kell folyamodniuk, a 2. pontban jelölt módon szerelve fel folyamodványaikat s azokat a Nagyméltóságú Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter urhoz intézetten a fakultás igazgatóságához kell beküldeniük. A ki azonban aug. 24-ig nem jelentkezik, vagy nem folyamodik, eltávoztottnak tekintetvén, helye mással töltetik be. 3. A jövő 1902—1903. tanévre a fakultás mélt. Előjárása a theologus ifjak felvételét illetőleg kimondotta, hogy a hittanhallgatók közül a stipendiumban részesülők csak a 160—100 kor. díjzettek közé vehetők fel, míg a többiek — valamint az újonnan jelentkezők is — a 160—50 kor. fizetők közé. „Jeles” érettségi bizonyítvánnyal jelentkező theol. ifjak már azonnal vagy ösztöndíjra, vagy teljesen ingyenesen vétetnek fel. A theologus ifjakért — a kötelező tárgyak után — az egyetemi tandíjat a fakultás fizeti. A hittanhallgatók részére tizenöt 200—200 koronás és egy 180 kor. ösztöndíj, továbbá a legáció jótéteménye helyeztetik kilátásba. 4. A bölcsészethallgatók közül azokra nézve, kik eddig 300 kor. kedvezményes díjfizetés mellett voltak az internátus tagjai, ez a 300 kor. kedvezményes díjfizetés fenntartatik; ellenben az újonnan belépők csak 400 korona rendes díjfizetése mellett vehetők fel. 5. A beiratáskor minden egyes felvett növendék kivétel nélkül 20 kor. beiratkozási, felszerelési, könyvtári stb. díjat tartozik fizetni, mely fizetés alól felmentés senkinek nem adatik; végül az intézeti törvények 1 példányát tartozik megvenni (40 fill.) 6. A beiratások a jövő tanévre szeptember 8—11. napjain lesznek. Szeptember 9-ike előtt senki tennelakást és szept. 10-ike előtt senki kosztot az intézetben nem kaphat még kü-

lön kérelemre sem. *Kenessey Béla*, a theol. fakultás igazgatója.

Szerkesztői üzenet.

K. J. Debrecen. A szokatlan hangu levélre igyekszem mielőbb megadni a kellő választ. Addig szives türelmedet kérem.

Tartalom-jegyzék: Incompatibilitás és érdekeltség. Dr. Baltazár Dezső. — Tanügy: Reform. hithűség és áldozatkészség. Padrah Sándor. — Közéletünk: Felsőszabolcsi ev. ref. lelkészértekezlet. Horkay Barna. — Fölhívás. Kincs Gyula. Br. Vesselényi Miklós. — Irodalom. — Nekrológ: Ujfalusi Ujfalussy Miklós. — Különfélék.

Felelős szerkesztő: **ERŐSS LAJOS.**

Pályázat.

A *békési* (Békésmegye) ev. ref. egyház pályázatot hirdet V. és VI. elemi fiuosztályának tanítói állomására. Évi fizetés 1000 (ezer) korona, lakbér 250 (kétszázötven) korona negyedévenként kiszolgáltatva. Kötelesség az V. és VI. elemi osztályu fiugyermekek tanítása a tiszántuli egyházkerület tanterve szerint s a 12 éves fiuk iskolai előkészítése a confirmációra. Megválasztott tanító egyháztanács által szükségből vagy célszerűségi okokból ugyanazon fizetés mellett más elemi osztály tanítóságára áthelyezhető. Az állás szeptember 1-sején elfoglalandó. Tanító év közben állását el nem hagyhatja. Pályázati kérvények s tartozékai augusztus 7-ikéig az ev. ref. iskolaszék elnökségéhez küldendők.

Pályázat tanítónői állásokra.

A hajdu-böszörményi ev. ref. egyház pályázatot hirdet öt tanítónői állásra.

Javadalom mindenik állásnál egyenlő: 800 korona készpénz, 240 korona lakbér, évnegyedévenként egyházi pénztárból előre fizetve és 100 korona törvényrendelte korpótlék.

Pályázhatnak ev. ref. vallásu okleveles ta-

nitönök. Megválasztottak az egy évi sikeres működés után állandósíttatnak és mindig az iskolaszék által kijelölt osztályt vagy osztályokat kötelesek tanítani.

Állomását mindenik megválasztott 1902. szeptember első napján tartozik elfoglalni.

Pályázati kérvények augusztus hó 17-ig alulírott lelkészhez adandók be.

Kelt H.-Böszörményben az ev. ref. egyháztanács 1902. év július 27-én tartott üléséből.

Szolnoky Gersson,
lelkész-elnök.

1-2

Pályásat,

a *kis-várdai* II-od osztályu lelkészi állásra.

A felsőszabolcsi ev. ref. egyházmegyébe kebelezett kis-várdai lelkészi állásra pályázat hirdettetik. A fizetés : föld, házbér, telkek jövedelme és stóla címén 2000 koronán felül megy, tehát II-od osztályu.

A pályázati kérvények f. évi aug. 25-ig 1-2

Görömbei Péter espereshez Nagy-Kállóba (p. á. Szabolcsmegye) küldendők.

Debrecen, 1902. július 28.

a püspök helyett

Zsigmond Sándor,
egyházkerületi főjegyző.

Pályásat,

a bihar-udvari-i ev. reform. egyház segéd tanítói állomására.

Javadalma : 800 korona készpénz és egy szobából álló lakás az iskola épületében, közvetlen a tanterem mellett.

Kötelessége : a II. és III-ik fi-osztály vezetése az egyházkerületi tanterv szerint.

A kellőleg felszerelt kérvények f. évi augusztus 16-ig alólirthoz küldendők be. Az állomás szeptember 1-én elfoglalandó.

Bihar-Udvari, 1902. Július 29.

Szabó Imre,
lelkész.

NEUMANN M.

✚ cs. és kir. udvari szállító ✚

Debreczen, Főtér, a magy. kir. postával szemben.

Áruházában levő mindennemű öltönyök, színre, minőségre és olcsóságra nézve első helyen állanak.

————— Kizárólag csak a tulajdonát képező eredeti modelljei szerint készült fiu- és gyermek ruhák vannak raktáron. —————

Minden darab saját műhelyében, személyes felügyelete alatt készül.

Az ország minden nagyobb városaiban hatalmas fiók-telepek:

Alapított 1845-ben.